

In memoriam – Academicianul Silviu Dragomir (1888 – 1962) – un mare istoric, cercetător, luptător și apărător al românilor transilvăneni, pioner al emancipării politice și sociale a acestora...

În acest an - 2012, în luna februarie, ziua a 23 – a, se împlinesc 50 de ani de la nașterea în viața cea veșnică a marelui istoric, cercetător, academician și patriot Silviu Dragomir.

Pot spune că „am făcut cunoștință” cu Silviu Dragomir în anii studenției, când am intrat pentru prima dată în contact cu lucrările sale istorice. Îmi amintesc foarte bine că aveam nevoie de bibliografie pentru mai multe seminarii la disciplina Istoria Bisericii Ortodoxe Române, precum și la un seminar de istorie modernă a României, respectiv pentru Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania. Atunci am avut șansa să lecturez și să fișez, între altele, monografiile despre Avram Iancu și Ioan Buteanu, chiar primele ediții, publicate la 1924 și respectiv, 1928, aflate la biblioteca facultății de istorie. Aceste două lucrări au rămas fundamentale pentru istoriografie și în prezent. Au urmat apoi alte lucrări, între care trebuie să menționez „Istoria dezrobirii religioase a românilor din Ardeal în sec. XVIII” și „Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849”, la fel rămasă lucrare de referință până în zilele noastre, pe care le-am utilizat în bibliografia lucrării mele de licență. Cunoscătorii știu faptul că opera acestui mare istoric a dăinuit peste timp și datorită cercetărilor profunde și amănunțite, documentărilor deosebit de aplicate și serioase făcute în arhivele străine (la Viena, Budapesta, Cernăuți, Carlovitz, Moscova și Kiev) și naționale. Toate acestea au conferit scrierilor sale temeinicie și interpretări prin a căror originalitate nu numai că își păstrează valoarea în zilele noastre, dar oferă și importante puncte de plecare pentru cercetările istorice din prezent. În primul rând, Silviu Dragomir a fost un mare român, un reper de demnitate, modestie, conștiinciozitate, cinste și dragoste pentru neamul și țara sa. A fost, bineînțeles, un istoric al luptei naționale a românilor din Transilvania din secolele XVIII-XIX, fiind unul dintre cei care a susținut și argumentat ideea unității națiunii române. Numeroasele sale studii și lucrări referitoare la istoria socială, politică și națională a românilor din secolele XVIII-XIX au făcut din Silviu Dragomir o autoritate de necontestat în domeniu. Aportul său a fost deosebit de însemnat și la cercetarea istoriei religioase a românilor ardeleni, prin publicarea unor lucrări fundamentale referitoare la relațiile și problematica religioasă a țărilor române în secolul al XVIII-lea.

Amintim aici și acum, câteva date biografice din viața lui Silviu Dragomir: s-a născut la 13 martie anul 1888 în localitatea Gurasada, județul Hunedoara. A urmat studiile secundare la Blaj și Novisad și universitare în teologie și istorie la Cernăuți, Viena și Moscova. La vârsta de 22 de ani, în anul 1910, obține doctoratul în teologie, iar în anul 1916, ca o recunoașterea activității sale științifice, este ales membru corespondent al Academiei Române, iar în anul 1929 membru titular al acestui înalt for științific. Între anii 1918-1947 este profesor la Facultatea de Istorie a Universității din Cluj. În anul 1934, a fondat revista „Revue de Transylvanie” pe care o pune în slujba apărării cauzei naționale românești amenințată de ideologiile neorevizioniste și revanșarde apărute atunci în Europa. A fost membru corespondent al secției istorice a Astrei. În perioada anilor 1957-1962 este cercetător științific la Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj Napoca. Referitor la istoricul Silviu Dragomir și la activitatea sa în acest domeniu, extrem de pertinentă este caracterizarea făcută de Francisc Păcurariu: „Activitatea științifică a lui Silviu Dragomir pornește de la ideea fundamentală promovată de marii întemeietori ai istoriografiei românești, de la „adeverința istoriei” invocată de Dimitrie Cantemir, de la „dragostea adevărului” considerată de Petru Maior condiție sine qua non a scrierii istoriei, de la imperativul lui „a scrie numai drept” de care vorbea Gheorghe Șincai, adică de la „veșnicul adevăr” pe care Mihail Kogălniceanu îl

fixa ca obiectiv esențial al istoricului...așa cum a spus Ion Bogdan de a căuta „adevărul și numai adevărul”, „adevărul înainte de toate” cum cerea stăruitor Nicolae Iorga”.

Personalitatea lui Silviu Dragomir, ca istoric, a fost dublată de spiritul său de luptător pentru realizarea unirii tuturor românilor în granițele firești ale unei singure țări. Potrivit concepției sale istorice, Silviu Dragomir a crezut permanent în înfăptuirea statului național unitar român a cărui apariție o considera o legitate istorică și a acționat neconținut pentru înfăptuirea acestuia. A fost una dintre marile personalități ale românilor care a participat la Marea Adunare de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, care a consfințit unirea Transilvaniei cu România. A fost secretarul acesteia și membru în Marele Sfat Național Român. În anii ce au urmat, el a intrat și în viața politică a României Mari, fiind membru al mai multor partide: Partidul Național Român, Partidul Național Agrar, Partidul Național Creștin și Partidul Poporului. Un fapt ce trebuie reținut, din activitatea sa politică, este că în timpul ședinței Consiliului de Coroană, din 30 august 1940, când s-a luat în discuție ultimatumul generat de Dictatul de la Viena, privind cedarea forțată a Transilvaniei de nord vest către Ungaria horthystă, Silviu Dragomir a fost între foarte puținii politicieni români care s-au declarat pentru rezistență armată.

Începând cu anul 1947, în viața Lui Silviu Dragomir începe o etapă plină de suferințe și privațiuni în acest an el fiind pensionat forțat de autoritățile comuniste. În anul 1948 el este arestat, pe motiv că a făcut politică în perioada anterioară, și rămâne în detenție, la Caransebeș și Sighet, până în anul 1955. Mai mult, după eliberarea din închisoare, până în anul 1957, Silviu Dragomir este lipsit de pensie și locuință. Așa a înțeles regimul comunist pro-sovietic din România acelor vremi să aprecieze personalitatea acestui mare român a cărui activitate, atât științifică, dar și politică, s-a aflat permanent în slujba interesului național al statului român. Numai susținerea curajoasă și insistentă din partea unor personalități istorice românești (Constantin Daicoviciu și Andrei Oțetea) a făcut ca Silviu Dragomir să fie reabilitat, permițându-i-se să activeze ca cercetător istoric la Cluj.

S-a stins din viață, trecând la cele veșnice, în ziua de 23 februarie anul 1962. Așa cum scria istoricul Sorin Șipoș de la Oradea, în revista Rost «Cu moartea lui Silviu Dragomir dispărea un mare om și patriot...Viața istoricului reprezintă, în egală măsură, un model de demnitate, generozitate, cinste și patriotism. A fost înțelegător și tolerant, cunoscând firea umană, dar în momentele de cumpănă ale națiunii, în problemele ei grave, Silviu Dragomir s-a dovedit a fi de neclintit. Ultimele cuvinte scrise îl arată ca fiind un om de valoare, care s-a împăcat cu el însuși: „, Căci, dacă, față de ceia ce ar fi trebuit și am fi dorit să facem ceia ce am făcut e așa puțin, atâta cât am făcut era, în împrejurările date, tot ce puteam face. **Iar o acțiune folositoare nu se judecă numai după mărimea rezultatelor sale, ci și după curăția intențiilor cu care a fost întreprinsă**”»...

Drd. Stelian Gomboș